

L'EVOLUCIÓ DE L'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR.

L'administració i el govern de les viles a partir del s. XIII.

Fou a partir dels segles XIII i XIV quan es van anar configurant arreu de Catalunya les "universitats" o "comuns" com a organismes de govern que representava al conjunt d'una comunitat local. Aquestes institucions agrupaven a tots els caps de família del terme parroquial que, amb la prèvia autorització del baró o del seu representant (batlle o paborde), es reunien en assemblea per tal de tractar diferents qüestions que podien afectar a la col·lectivitat: elegien síndics o representants per a gestionar el bens del comú o per resoldre plets, decidien sobre l'acceptació de determinades exaccions, creaven censals, redimien deutes... D'altra banda, aquestes assemblees també les podia convocar el senyor jurisdiccional amb la finalitat de treure'n un profit o una prestació especial: ajut econòmic per fortificar alguna de les seves viles, dotar un fill o una filla que s'havia de casar, contribuir en un donatiu voluntari al rei i, sobretot, pagar deutes, cancel·lar empenyoraments, censals morts, etc... Com a contrapartida, els vassalls acostumaven a demanar privilegis, correccions de conductes de funcionaris, noves ordinacions per al seu bon govern i resolucions de greuges. Tot això es formulava en forma de capítols, que eren contestats pel senyor a continuació de cada un d'ells. D'aquesta manera, es creava un dret paccionat, a manera del de les corts, però amb el benentès que, a l'igual que les ordinacions baronials, no podien infringir el dret comú, els usatges ni les constitucions generals de Catalunya.¹

Més endavant, quan les viles començaren a tenir certa importància, els barons van reformar les universitats i les transformaren en un organisme permanent, amb els seus cònsols, jurats o paers, amb un clavari, oïdors de comptes i un nombre limitat de consellers, elegits per insaculació. Les universitats van perdurar fins el decret de Nova Planta, l'any 1716, i sempre estigueren sota el domini del baró, que estava representat pels seus batlles o pabordes. Però, a partir del Decret de Nova Planta la denominació "universitat" s'anà substituint per la de "comú", en referència a la generalitat dels veïns i als interessos col·lectius, i també progressivament s'implantà el terme "ajuntament" que identificaria la reunió dels nous regidors borbònics amb el batlle com a màxima expressió del govern municipal.²

La universitat de Lloret.

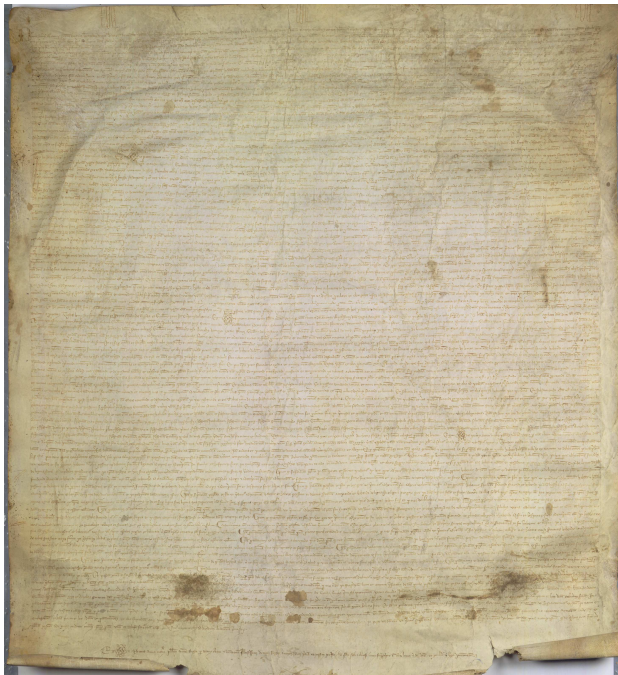
La parròquia de Sant Romà de Lloret i una part de la de Sant Esteve de Caulès, pertanyien a la baronia del terme del castell de Lloret. El baró, o senyor jurisdiccional, era el Capítol de canonges de la seu de Girona, que regia la jurisdicció mitjançant el canonge pabord. La pabordia tenia el govern del terme del castell amb el *mixt imperi* o baixa justícia (que implicava el dret a tenir cort amb escrivà, batlle, jutge, saig, nuncis i corredor, jutjar les causes civils i executar-ne les sentències, castigar els delictes lleus, capturar els presumptes culpables de delictes greus i lliurar-los al jutge competent, etc.). Pel que fa al *mer imperi* o alta justícia (vulgarment dita *jurisdicció criminal*) pertanyia a la casa dels Montcada des de l'any 1325.³

Com a molts altres municipis o comunitats territorials de Catalunya, a Lloret no tenim constància de cap privilegi senyorial on formalment es creï el municipi de Lloret, i tampoc hi ha constància de cap dret o privilegi on es doti expressament a la comunitat

lloretenca d'òrgans de govern. Probablement, tot va ser fruit de la pròpia evolució comunitària que es produeix arreu del Principat.

No obstant això, la primera referència documental on s'esmenta l'existència de la universitat de Lloret la trobem en un pergami de l'any 1346 on es dicta sentència arbitral sobre el dret que tenien els homes de Lloret per poder tallar la llenya del bosc que pertanyia a la universitat⁴. Aquest document, ens presenta una primera relació dels "prohoms" o caps de casa lloretencs:

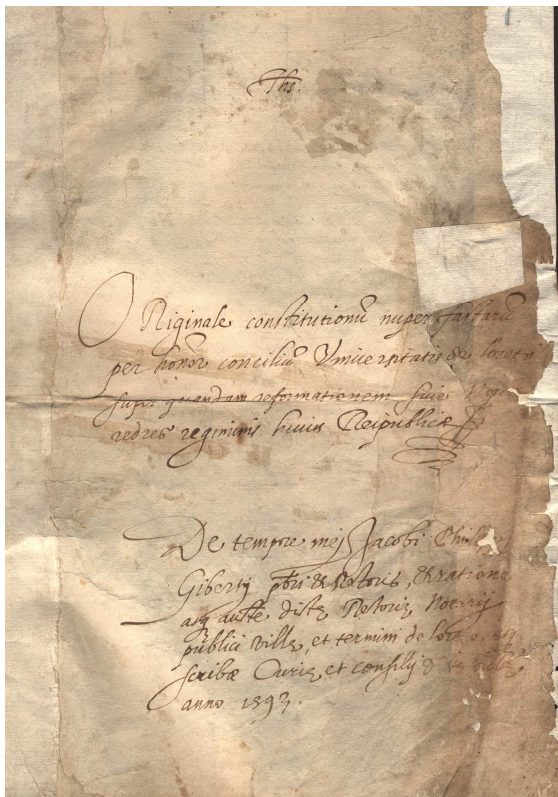
Pere Bruguera, Marc Andreu, Guillem Rifret, Pere Mascarós, Jaume Bonet, Pere Puig, Simo Ciureda, Guillem Botet, Pere Oliva, Salvador Pujol, Guillem Duray, Bernat Salvador, Ramon de Camps, Guillem Florit, Bernat Jaupí, Jaume Ça Parera, Nicolau Pla, Guillem Riera, Guillem de Pla, Pere Agut, Bernat Vidal, Bernat Garrofa, Jaume Cabanyes, Vicens Esteve, Arnau Coll, Bernat Domènech, Pere Aulench, Guillem Mir, Bernat Casa, Arnau Domènech, Pere Ferrer, Guillem de Llagostera, Ramon Castelló i Guillem Pradell de Nuy.

Per tant, el mot "universitat" d'aquest document fa referència a la comunitat local d'individus presents, que es convocaven a "so de corn" o a "toc de campana". Al principi, les reunions es feien a la sagrera de l'església parroquial de Sant Romà (l'actual ermita de les Alegries) i, més tard, a mesura que el nucli de població es trasllada a la zona litoral, les assemblees es van convocar a la mateixa platja de Lloret.

L'arxiu de la universitat de Lloret.

Lògicament, la formació de la universitat de Lloret també va comportar la creació del seu propi arxiu; perquè aquest incipient òrgan de govern es trobava en la necessitat de conservar la documentació que generava per tal que quedés constància de les decisions preses col·lectivament: compra – vendes de patrimoni, nomenaments de representants, atorgament de privilegis, sentències judicials...

Cal pensar, en un primer moment, que els jurats devien custodiar la documentació generada per la universitat en el seu domicili particular i que, periòdicament, quan es feia el traspàs de poder als nous jurats (el dia de la Candelera, el 2 de febrer)⁵, també es devia fer l'entrega als nous representants de la documentació necessària per a exercir el bon govern de la comunitat.

Entre els anys 1509 i 1522 el poble de Lloret va acabar de bastir la nova església parroquial de Sant Romà, construïda a prop de la platja. Però, tal i com es pot constatar a la documentació del fons de la universitat, la nova església no s'utilitzava com a lloc de reunió d'assemblea dels homes de Lloret, sinó que s'aplegaven a la platja⁶.

*Die vigesima quinta mensis iulii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo, convocata et congregata universitas seu maiore parte hominum ville et termini de Loreto, videlicet in **platgia**, ubi pro comunibus et similibus actis solita est congregari et convocari ad sonum cornu,*

Posteriorment, entre 1583 i 1601, la universitat encarrega la construcció de la torre o fortalesa de la vila. Segons es dedueix de la documentació conservada,

la universitat va haver de fer diverses vendes de censals per tal de sufragar la despesa d'aquesta construcció.⁷ Però no va ser fins l'any 1593 quan es va produir un gran canvi en el funcionament i organització de la universitat lloretenca. Fou llavors quan es va redactar la constitució de "Lo nou redrés", que fou impulsada pel rector Jaume Felip i Gibert. A partir d'aquesta constitució, el consell general de la universitat delegava el seu poder en els representants escollits periòdicament i s'establia

*"Statuim e ordenam que lo concell se haja de tenir de assi enllà en la torre o casa de la vila, y no més a la sorra del mar; ans bé, en dita torre o casa de la vila sia fet lloch comodo y honest pera tenir los concells ayxí ordinaris, com extraordinaris."*⁸

Per primera vegada, doncs, apareix esmentada la torre o casa de la vila (ubicada a primera línia de mar) com a seu per a les reunions dels representants de la universitat. Però aquest mateix document, que recull un total de 34 constitucions, també estableix algunes determinacions ben interessants per a l'organització de la documentació generada pels representants de la universitat.

17.- Item ordenam que lo contengut en lacte de la concordia feta per los Pabordres ab la vila a set de Abril 1592, y fernet en poder del rector y nott desta vila se garde inviolablement en aço que es que nos tinga mes concell a la arena, sino a la torra de la vila, que los jurats vajan a senyalats, qu[e] escriguen les determinacions y [...] dels llibres de comptes de la vila, se aporte llibre del regiment della que lo rector nott de la vila si lo scriva del concell ab son competent salari, que lo nuncio haya de cridar lo concell ab

trompeta, com les demes crides, que la crida, demanada llicencia al balle, diga ayxí: Per manament de sor Balle, instància dels sors. Jurats, que tots los de concell acodescan a la torra o casa de la vila, quant la campana del castell tocara soto ban de sinch sous. També que de assí enllà no toque mes lo corn, sino la campaneta del castell, y que lo castellar per manament del balle toc, y quant no vulle tocar, se fasse lo que abans se feye, quant no volien sonar lo corn, que es repicar les campanes, en tos lo demes sia dit acte revocat.

18.- Item statuim e ordenam que tot lo determinat no sols per concell, sino tambe per setenas y dozenas, y promens y jurats, se haja de continuar en un llibre gran de Regiment per ma del Rector com a nott y scriva ayxí del terme de lloret, com del concell, lo qual assistesca en los concells que la gent volrà, y quant los jurats y homens de concell vullen que no assistesca en alguna cosa ques tracte dins, ha de fer lloc y despres continuar lo determinat.

19.- Item ordenam que cada any se haja de ternir tres concells ordinaris forçats. Lo primer, lo diumenge abans de la Candelera, per la insiculatió. Lo segon, lo diumenge apres tots sants, per lo predicador dela quaresma. Lo tercer, lo diumenge abans de Sta. Magdalena, per les provisions de la terra, com blat, y arrendament de imposició, fleca y taverna, y altres consells quant als jurats aparra, demanada llicencia al Balle com es costum.

Tot i que no hi ha cap constitució que ho esmenti amb claredat, cal suposar que a la Torre o Casa de la Vila es devia custodiar el llibre que anomena "de Regiment", juntament amb altre documentació produïda i rebuda per la universitat o els seus representants.

Però, alguns anys després d'haver-se redactat la constitució, el mateix Jaume Felip i Gibert ens informa, en un altre document, que a causa d'un fort temporal ocorregut durant l'any 1607 es va produir l'esfondrament d'aquesta torre i, en conseqüència, va desaparèixer una part de la documentació de la universitat:

*"la torre de la vila (que era una de les belles fortalezes hi agués en estes parts marítimes) feu moviment i molt poch après se badà per lo mig com una magrana, de tal manera, que de la una part anà la meytat en vers mar ab los assentos dels Jurats, quant tenen Consell, dins lo qual escont, **y dins les caixes dell tenien scriptures**, y casi cent lliures de la Vila, que tot se es perdut, restant encara en peu la altre part de dita torre, en vers la vila, aont estan los torrions y barbacana de pedre picada, y la campaneta del consell, y de rebato dels moros, y de les guardies, ab les pessas de artilleria conservades"⁹.*

Tot i la notícia apuntada pel rector Felip i Gibert, cal pensar que aquest temporal només devia emportar-se part de la documentació conservada a la torre¹⁰, atès que actualment al Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar – SAMLM – encara es conserva força documentació de la universitat de Lloret anterior a l'any 1607. És possible, doncs, que a la Torre únicament es guardés la documentació que afectava als afers més recents.

D'altra banda, de la lectura de diferents documents del fons de la universitat, hom pot suposar que els desperfectes ocasionats a la Torre no degueren comportar l'esfondrament total de l'edifici, atès que en un document posterior, de l'any 1610 (tres anys més tard del temporal), ja s'indicava que es va fer reunió dels prohoms de la universitat a la mateixa Torre de la vila

*omnes singulares et habitatores de consilio maximo dicte ville, parochie et termini convocati et congregati ad consilium generale et maximum dicte ville et termini, **intus turrim** dicte ville ubi alias pro negociis dicte universitatis convocari et congregari universitas eiusdem ville solita est, de licencia et permissu honorabili Petri Gibert baiulus dicte iurisdictionis inferioris dicte ville, termini et castri pro dicto illustri et admodum reverendo domino eorundem, ad sonum **squlle eiusdem turris universitatem** eiusdem ville et termini tanquam maior et sanior pars singularium dicti consilii facientes celebrantes et representantes more solito et iamdiu in presenti villa recepto et approbato.*

[..].

*Actum est hoc **intus turrim ville de Loreto** diocesis Gerundensis, die secunda mensis maii anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo decimo.*¹¹

Trenta anys més tard, els jurats, síndics i procuradors de la universitat de Lloret acorden la venda d'un censal amb la finalitat d'obtenir diners per a la fortificació de la Torre¹²: Fou llavors quan, probablement, es degué reedificar i reparar els elements estructurals més danyats a causa del temporal de 1607.

"lo honorable Consell de la universitat de la vila, castell o terme de Lloret ajunyat y congregat dins la torre o fortalesa de dita vila en la forma acostumada, de llicencia y permès del honorable Joan Bernich balle de la juridicció inferior dels dits vila, castell y terme de Lloret, ha determinat de que per fortificació de la torre o fortalesa y de altres fortaleses de dita vila y per comprar municions y provisions de guerra per la deffensa de dites fortaleses y vila, los honorables lo present any jurats y sindichs de dita universitat puguen manllevar y manlleven al molt illustre capitol de la Seu de Gerona e o al molt illustre y reverent senyor Francesch de Meya sotsdiaca de la Selva, canoge y pabordre de la pabordria del mes de novembre dita de Lloret de la dita Seu de Gerona com ha pabordre premit e o a qualsevol altres capitols, universitats, communitats y singulars persones dos centes lliures a for de censal ab les clausules, renunciacions, submissions, obligacions y jurament en lo acte de sindicat que per dita universitat y singulars del consell de aquella i los es estat fet y firmat lo die de la Purificació de Nostra Senyora proxim passat posades y mencionades tant solament y no ab altres ni altrament"

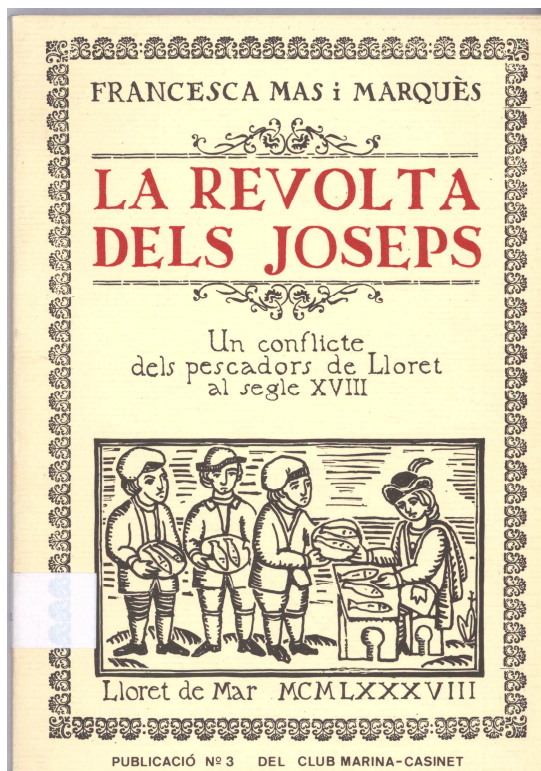
Finalment, als encapçalaments dels acords presos pel consell de la universitat durant el s. XVIII i principis del XX, i que figuren recollits en el llibre d'actes de la universitat¹³, també consta la torre de la vila com el lloc de reunió habitual de les sessions del consell.

*“Convocat i congregat l'honorable concell de la universitat de la vila de Lloret...
...dins la torre de dita vila...”*

Tot plegat, doncs, permet deduir que la Torre o Casa de la Vila, a més de ser la seu permanent per a les reunions dels representants de la universitat de Lloret, també degué tenir la funció d'arxiu de la documentació generada per la pròpia universitat o pels seus representants.

Però, a més del fort temporal, la documentació vinculada amb Lloret també va patir les conseqüències de guerres i revoltes populars. Una de les situacions més complicades fou provocada pels aldarulls i la sublevació popular que es va produir l'any 1788 en la coneguda “revolta dels joseps”. Aquesta insurrecció, ben descrita i recollida en diferents documents de l'arxiu municipal, va comportar que un grup de lloretencs es neguessin a pagar el delma del peix i es revoltessin contra els representants de la pabordia del mes de novembre, els van interpel·lar, els van amenaçar i els van agafar i destruir la seva documentació. Alguns testimonis dels fets, expliquen:

“20.- No contentas estas mugeres, niños y niñas con los sardans de los gorros vermejos, pidieron se les entregase los papeles gordos” ... “24.- ...empezaron a levantar el mugeril ahullido y vajido pueril al horror de las repentina acción de apuntar [...] un hombre una pistola, que no tuvo otro efecto que el acriminado destrozo de unos papeles sino inútiles en nada necesarios”¹⁴

*“Pasaje 10.- Entró el pueblo con la nueva solicitud pretendiendo se les diesen los papeles, conoció el subdelegado pedian los autos, pensó libertarlos y los puso en un cofre en lo mas retirado de su casa
Pasaje 11.- Arremetieron al escrivano Joseph Font que tenia en la mano la nota de los patrones y demás que havian concurrido y verificado el pago, y arrebatando el arriero Joseph Coll alie Rabasa, (la nota) la dividió en varios pedazos saliendo a la calle con ellos,*

mostrandolos a todos como trofeo de su azana”

Pasaje 12. El escribano Buenaventura Català se fue por falsa puerta de la casa del Subdelegado y acometieron apedreandole con gruesas piedras y naranjas, pidiendole los aut[os] que resultó sangrarse y visitarle el [me]dico para evitar los fatales resultados.”¹⁵

Tot i la referència a la destrucció de determinada documentació, el plet judicial no acaba de descriure i identificar quin era el contingut d'aquests “papers”. No obstant això, sí que podem afirmar que aquesta documentació destruïda no devia pertànyer a

la universitat lloretenca ni als seus representants; sinó que molt probablement devia pertànyer als representants de la pabordia del mes de novembre¹⁶.

Formació i evolució dels primers municipis constitucionals

Arran de la proclamació de la constitució de 1812, que fou aprovada a les Corts de Cadis, es produïren canvis importants en l'organització municipal del nostre país. El decret de 23 de maig del 1812 desenvolupava la normativa municipal que s'apuntava a la nova constitució. En conseqüència, es va definir una divisió piramidal de l'Estat entre les províncies i els municipis, es crearen els Ajuntaments constitucionals, i s'abolí el règim senyorial. Així, la legislació sorgida d'aquestes corts va marcar una clara diferència entre l'alcalde i l'Ajuntament. A l'alcalde li corresponia les facultats executives i decisòries, amb competències en l'àmbit de l'ordre públic i la seguretat ciutadana; havia de ser escollit per elecció popular i tenia el caràcter d'agent del govern (que actuava sota la supervisió del cap polític de la província). En canvi, l'Ajuntament era un òrgan deliberatiu que prenia acords en els assumptes que tenia competències (obres públiques, sanitat, beneficència...), però no tenia capacitat executiva¹⁷.

En el nostre municipi, i com a conseqüència dels ja esmentats disturbis populars ocorreguts l'any 1788, el comú va iniciar un plet contra el capítol de canonges de la Catedral de Girona per tal que la vila de Lloret pogués incorporar-se a la corona en la jurisdicció civil i criminal, i alliberar-se, així, de la jurisdicció del Capítol de la Catedral de Girona. El plet va durar uns disset anys, va comportar unes grans despeses per a l'economia del poble, però es va poder aconseguir l'objectiu final: la incorporació de Lloret a la jurisdicció reial¹⁸. Un esforç que, poc temps després, es va veure ratificat per la pròpia Constitució del 1812, on s'abolia el règim senyorial.

Des de llavors, els canvis polítics a nivell de país i a nivell local foren constants i aquest fet també va marcar decisivament l'estructura i la organització municipal durant quasi tot el segle XIX, amb constants avenços i retrocessos. Així, després de l'aprovació de la Constitució del 1812, l'arribada del rei Ferran VIIè va comportar un retorn a la forma d'organització de l'Antic Règim. Una Reial Cèdula de 25 de juny de 1814 ordenava el restabliment dels antics Ajuntaments, encara que declarava la interinitat dels que ja havien estat constituïts, però limitava les seves funcions a les que s'exercien a l'any 1808. Però, pocs dies més tard, la Reial Cèdula de 30 de juliol ordenava la dissolució de tots els Ajuntaments i els obligava a retornar a la situació del sistema tradicional en que es trobaven a l'any 1808, i finalment, la Reial Cèdula de 29 de setembre de 1814 disposava que es reintegressin els senyorijs jurisdiccionals a la seva anterior situació, la qual cosa representava, definitivament, un retorn al sistema organitzatiu de l'Antic Règim.¹⁹

Com a testimoni d'aquest període d'inestabilitat, es conserva una sol·licitud del govern municipal de Lloret adreçada a l'autoritat governamental de la província, per tal de demanar-li la reconsideració d'una de les seves ordres atès que perjudicava greument el govern de la població.²⁰

“... en virtud de la Real Cedula de 30 de julio de este año, fueron repuestos en los empleos que obtenían [...] los exponente en el año 1808, junto con Tadeo Botet, Regidor Decano, y Clemente Botet, regidor en orden 2do del mismo Ayuntamiento. Y aunque estos dos fueron individuos que se llamaba

constitucional, con todo a la vista de dicha Real Cedula, y de lo que previene el capítulo 4 de la misma, que no contiene ninguna excepción, fueron los mismos igualmente puestos en posesión de sus oficios, [y] han exercido hasta que se recibió la circular de VS de 20 octubre próximo pasado en cuyo cumplimiento han cessado aquellos su oficio.

No pueden dexar los exponentes de representar a VS los inconvenientes que de su separación [sic] se siguen y seguirán al público de esta Villa. Porque habiendo tenido que encargarse del sello y demás concerniente al Regidor decano, y habiendo de dexar su empleo el Bayle, a últimas del corriente mes, y apoderarse también de la Vara, y admon de justicia el Regidor en orden 3º que a[de]más de ser un hombre xacroso, viejo, de la abansada y decrepita edad de 73 años, rustico, y sin saber leer, ni escribir, vive cosa de media hora distante de la villa; y los otros dos Regidores restantes, que el 4º se halla de la abansada edad de 69 años [siendo] unos pobres, rústicos e ignorantes, que a[de]mas de tener continuamente de aplicarse al trabajo para su manutención, se hallan quasi siempre ausentes de la villa, y no son capaces unos, ni otros para el desempeñyo que necesita una población como la de Lloret, a la que precisamente han de seguirse graves perjuicios, como y no menos atraso al cumplimiento de las ordenes superiores, por falta de individuos en el magistrado aptos para su régimen, mayormente ahora para el cobro y apronto de los 30 rl y catastro extraordinario tasados a esta villa. Por tanto.

A VS suplican: se sirva declarar, si no obstante lo referido, pueden continuar en el exercicio de Regidores Decano y 2º los citados Tadeo Botet y Clemente Botet, hasta que entren los electos para el año 1815, o bien determinar lo que parezca a VS mas conforme para el buen régimen y gobierno de la población. Lloret 15 Diciembre de 1814. Gerardo Surís Bayle. Por Pedro Saragossa (a su ruego), Lluís Llorens. Juan Bas Regidor. Tomás Fullà Regidor.

La resposta de l'autoritat governamental va arribar pocs dies més tard, el 23 de desembre, on s'autoritzava al següent:

“Toda vez que los Regidores Decano y 2º de la villa de Lloret, lo eran ya en el año 1808, podrán continuar en el exercicio de sus funciones hasta que sean reemplazados por los que se han propuesto para el año siguiente, no obstante mi circular de 20 de octubre ultimo, pues con ella no intenté despojar de sus empleos a los que los obtenían con títulos de su Exª y Real acuerdo de este principado.”

A nivell general de país, la tensió social i la pugna política entre progressistes i conservadors va comportar una situació complicada en l'estructura organitzativa de l'administració local. El trienni liberal (de 1820 a 1823) va propiciar l'aprovació del que fou considerada “la primera llei de règim local”: el decret de 3 de febrer de 1823 “Instrucción para el gobierno económico-político de las provincias”²¹ Però la dècada ominosa (1823 – 1833) va imposar, novament, el sistema d'organització política de l'Antic Règim.

Posteriorment, i a partir del Reial Decret de 23 de juliol de 1835, es posaren les bases de l'estructura municipal: organització, eleccions, atribucions i obligacions de l'alcalde, dels tinents d'alcalde, de l'Ajuntament, de les sessions i dels funcionaris. També s'especificà que el cos electoral estaria format pels majors de vint-i-cinc

anys, amb quatre anys de residència a la província i un mínim de dos en el poble, i que paguessin contribucions de quota fixa procedent de diverses activitats. Per tal de ser elegit era necessari saber llegir i escriure, i estar inclòs a la llista dels majors contribuents. Els alcaldes serien l'autoritat encarregada del govern immediat del poble, però estaven supeditats als governadors civils. L'Ajuntament s'havia de reunir un cop a la setmana i l'assistència dels seus membres era obligatòria.

I més endavant, a través de la llei del 8 de gener de 1845, s'introduïen algunes novetats importants: es produïa la centralització de l'organització municipal, s'imposava el sufragi directe censatari, els alcaldes van passar a ser càrrecs de nomenament reial o governamental (que actuaven com a delegats del govern i com a administradors del municipi)...

Estructura de l'Ajuntament de Lloret de Mar i organització del seu arxiu municipal a finals del s. XIX i principis del XX.

Tots aquests canvis legals i organitzatius esdevinguts en un període de temps tan breu (uns 40 anys) van comportar que l'estructura política i administrativa de l'Ajuntament de Lloret de Mar s'hagués d'adaptar de forma constant. Així, el nou Ajuntament de Lloret de Mar començà a organitzar molt millor la seva documentació administrativa, i és a partir d'aquesta època quan s'inicia l'aparició de les principals sèries documentals: llibres d'actes, contribucions, obres...

Però, tot i l'esforç de modernització administrativa que s'estava procurant imposar a l'organització del nostre municipi, cal recordar que des de finals del s. XVI i principis del s. XVII, el govern municipal es reunia en un edifici precari, la torre de defensa, que havia patit nombrosos desperfectes a causa dels temporals. Cal pensar, doncs, que arran del procés de millora de l'estructura administrativa, els representants municipals van demanar la construcció d'un nou edifici per a la seu de l'Ajuntament. I no va ser fins l'any 1867, quan l'arquitecte provincial, Martí Sureda Deulovol, va redactar un primer projecte per a l'edificació d'una nova casa consistorial al nostre municipi²². Llavors, els plànols d'aquest projecte preveïen un espai ben delimitat per a l'arxiu del municipi, que es localitzava a la planta del pis principal, entre el despatx del secretari i el despatx de l'alcalde. No obstant això, els canvis polítics que es produïren al nostre país a conseqüència de la revolta del 1868 també comportaren canvis en el càrrec d'arquitecte provincial. Martí Sureda fou substituït per Fèlix de Azua que, com a nou arquitecte provincial, va assumir l'antic projecte redactat per Martí Sureda i el va fer executar de forma immediata. Així, l'any 1873 es va inaugurar l'actual edifici de l'Ajuntament de Lloret de Mar que, segons els plànols, comptava amb un dipòsit específic per a la conservació de la documentació generada pel propi Ajuntament.

Però, pocs mesos després d'haver-se inaugurat el nou edifici de l'Ajuntament, el nostre poble va haver de patir directament les conseqüències de la tercera guerra carlina; i segons consta en unes anotacions que figuren a diferents llibres del jutjat de pau, aquest conflicte va afectar de forma molt directa a la conservació de la documentació municipal²³

Aviso: Durante los años de 1874 y de 1875, a causa de la guerra civil, no pudo este Juzgado municipal completar las incorporaciones de matrimonio correspondientes al año 1874, ni abrir el libro de matrimonios del año 1875, viéndose obligado a trasladar a la Audiencia Territorial de este principado todos los documentos de este Registro civil para su custodia, debiendo hacer constar que con el traslado se extraviaron muchos legajos de nacimientos y defunciones y otros documentos.

Lloret 3 Octubre de 1876. Juan Sala y Fábregas.

Aquesta pèrdua documental també va quedar reflectida en una nota de premsa al diari local "El Distrito Farnense" del 16 de juny de 1895. En aquesta ocasió, l'autor de la notícia, fent referència als orígens de l'ermita de Sant Quirze, escriu:

"La completa y lamentable desaparición de los valiosos documentos que encerraba el archivo de Lloret de Mar, hace que no pueda determinarse fijamente la época en que fué constituido el santuario..."

Cal suposar, però, que l'autor de la notícia no devia conèixer, amb exactitud, la documentació que hi havia a l'arxiu municipal abans de produir-se els lamentables fets de la guerra carlina, perquè difícilment a l'arxiu municipal es podia conservar documentació que fes referència a l'origen de l'ermita de Sant Quirze. Molt probablement, l'autor de l'article va voler reflectir allò que recordava de la pèrdua documental ocasionada en el transcurs de la tercera guerra carlina.

Posteriorment, el 15 d'agost de 1934, la revista local "Aires lloretencs" també recull una notícia prou preocupant que evidencia l'estat d'abandó que va patir la documentació municipal:

"Cercant dades per a documentar el seu -Breu historial de l'Hospital de Lloret de Mar-, el nostre company de Redacció N'Esteve Fàbregas, ha trobat entre la paperassa vella de l'Arxiu municipal el cèlebre document del segle XVIII que, amb el títol de -Lloret en lo any 1716²⁴- publicà íntegrament el periòdic -El Lloretense- l'any 1885..."

En desaparèixer l'última col·lecció de "El Lloretense" s'extingí tot rastre de l'expressat document el qual hom suposava, no sense fonament, que havia sigut víctima, com tants d'altres que no reapareixeran mai més, de la inqualificable requissa que es feu al nostre arxiu municipal a darreries del a passada centúria."

Per tant, ja abans que s'iniciés la guerra civil de 1936, la premsa local apuntava una situació de desordre en l'arxiu municipal i s'indicava, clarament, que havia desaparegut força documentació.

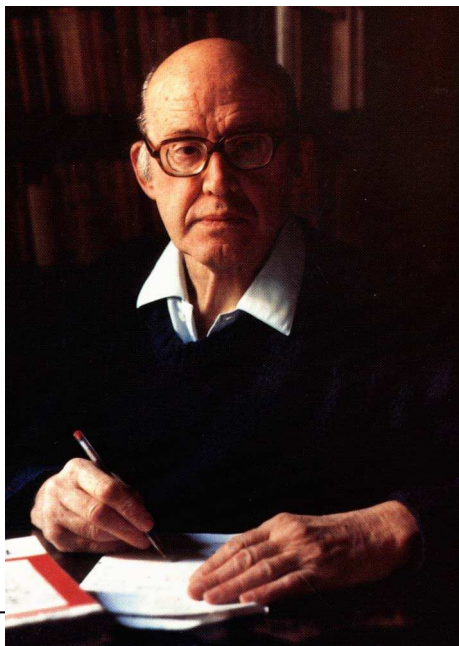
A l'inici de la guerra civil, i segons consta en un diari personal inèdit²⁵, el dia 22 de juliol de 1936, cap a les 11 del migdia, es personaren a la rectoria diferents individus de les milícies antifeixistes. Després d'haver fet un registres exhaustiu, ordenaren al senyor rector que els entregués les claus de l'església parroquial. A continuació, segons indica el diari, de 5 a 8 de la tarda s'originaren importants desordres que comportaren la crema d'objectes religiosos i de documents de l'arxiu parroquial :

“De cinco a ocho de la tarde son quemadas en la plaza de la Iglesia las imagens y el arxivo [sic] parroquial”.

Actualment, a l'arxiu parroquial es constaten importants buits documentals en la sèrie dels llibres sacramentals: baptismes, òbits, matrimonis... Però, a més a més, també falta l'antiga consuetud de mn. Jaume Felip i Gibert²⁶ que, segons sembla, també es podria haver destruït el dia 22 de juliol de 1936. No obstant això, no es té constància de que s'hagués produït cap destrucció de documents de l'arxiu municipal.

L'arxiu durant la dictadura i els primers anys de la transició democràtica.

Després de la guerra, amb l'arribada del “boom” turístic de principis dels anys seixanta, la població lloretenca inicià un augment demogràfic que també comportà un creixement en els serveis i dependències municipals. En conseqüència, l'espai destinat a l'arxiu es va anar traslladant en funció de les necessitats de les oficines administratives. Així, a finals dels anys cinquanta i principis del seixanta, la documentació municipal ja es trobava situada a les golfes de l'edifici de l'Ajuntament. Aquí, segons expliquen diferents testimonis, la documentació històrica es conservava de forma totalment inadequada: apilonada, empolegada, humitejada i a l'abast de tota mena d'animals (rosegadors, corcs, aràcnids...). En aquestes condicions, el Sr. Esteve Fàbregas i Barri (secretari adjunt i primer oficial de l'Ajuntament) va procurar organitzar l'arxiu i en va tenir cura per tal que s'assegurés una mínima conservació.

Aquesta situació tan precària va allargar-se fins a finals dels anys setanta. Llavors, amb l'arribada de la democràcia, l'historiador i erudit local Joan Domènech i Moner inicià tot un projecte que pretenia reivindicar, protegir i donar a conèixer el patrimoni històric del municipi. Dins d'aquest patrimoni, la documentació de l'arxiu n'era un dels pilars fonamentals i així ho explicita en un article a la revista local “Lloret Gaceta” del dia 1 de setembre de 1977.

“... no estaria malament treure la pols d'algunes dades inèdites que romanen en conserva a l'arxiu municipal. - ... – Fins ara, quan demanaven la consulta de papers antics, hom sentia una autèntica vergonya, ja que

l'arxiu municipal quedava reduït a una pila de papers guardats de qualsevol manera en unes golfes de la Casa Gran, amb acompanyament d'alguna bestiola que ajudava a fer-ho malbé i d'algún rajolí d'aigua que hi queia pels degoters.”

Per aquesta època, sembla que part de la documentació de l'arxiu municipal hauria estat traslladada a una dependència de l'actual hotel Metropol (just al davant de l'Ajuntament), amb la intenció que les oficines municipals poguessin guanyar una mica més d'espai. Per tant, els responsables tècnics o polítics d'aquell moment no solament no demostraren massa sensibilitat per la conservació de la documentació històrica del municipi, sinó que també van evidenciar una manca d'interès per una adequada custòdia de la documentació administrativa. Així, i pel que sembla, un alt càrrec administratiu de l'Ajuntament d'aquella època va manar la destrucció de determinats fulls d'empadronament per tal d'alleugerir l'espai d'alguna dependència municipal. Tal i com comenta una antiga treballadora del departament d'estadística, aquesta documentació fou entregada a la brigada municipal per tal que la destruís; però pel que sembla, no fou destruïda sinó que els fulls d'empadronament es van repartir per les diferents papereres del passeig Verdaguer, amb el consegüent aldarull polític i social.

Més endavant, el mateix alt càrrec administratiu va manar que es destruís la documentació que estava dipositada a les dependències municipals i que pertanyia a una antiga entitat lloretenca: el Casino Industrial. Aquest fet va generar una polèmica important que es va fer pública en el moment en que es volia retre un homenatge de jubilació a l'antic alt càrrec administratiu. La revista local “Lloret Gaceta” dels mesos de setembre al novembre de 1977 es fa ressò d'aquesta controvèrsia i es publiquen diferents articles contraris a l'homenatge perquè es considerava que aquella persona havia tingut una actitud molt negativa envers la conservació del patrimoni documental del municipi.

En un primer escrit signat per José Blanch, que es publica el 29 de setembre de 1977, s'especifica:

“... que el Sr. Mas, justificó su negativa diciendo (cito textualmente) – que un señor, que entre otras muchas cosas, ha quemado parte del Archivo Municipal, no lo considero merecedor de un homenaje de agradecimiento. - ... – No comprendo como después de tan grave afirmación, no se retiró la propuesta, y se abrió una investigación para el total esclarecimiento de los hechos”.

Més endavant, a l'edició del 6 d'octubre de 1977 apareix la resposta de l'esmentat Sr. Mas, on es justifica de la següent manera:

“L'acusació que li formulava d'haver cremat algunes coses de l'arxiu municipal basada en indicis i opinions que no és el cas determinar, ha estat refutada per el Sr. Secretari precisant que és cert que en alguna ocasió van llançar-se o cremar papers dipositats a l'Ajuntament, però es tractava, bàsicament, d'un fons de documentació de l'extingit Casino Industrial i altres coses que, al seu judici, no constituïen res d'interés històric municipal.

Donat que, de moment, no existeix un inventari detallat que permeti demostrar el contrari comparant existències passades i presents en el nostre arxiu, crec que es poden acceptar les explicacions del Sr. Blanquet i, amb el desig de que siguin certes, em plau fer-les públiques com vaig fer pública també l'acusació."

Una setmana més tard, el 13 d'octubre de 1977, apareix un article signat amb pseudònim (un "arxiver") que, pel seu interès, reproduïxo íntegrament:

Sr. Director de LLORET GACETA:

Als números 104 i 105 del vostre periòdic es fa esment de la certesa de que foren destruït i perduts documents dipositats o existents a l'arxiu municipal. Això és un fet esgarrifós i molt greu.

El qui primer feu l'acusació es retracta davant de certes explicacions, o sia que la documentació ja irrecuperable es tractava "bàsicament" de la de l'extinguit Casino Industrial, el que pels que vulguin entendre-ho vol dir que a més de la documentació bàsica hi havia quelcom més. La documentació d'una entitat extingida—si només la pèrdua afectés a aquesta—té el seu lloc a l'arxiu municipal. I per a destruir documentació calen uns acords i uns tràmits que, si s'han fet, dirien molt poc pel prestigi dels que els autoritzen. La documentació del Casino Industrial formava part integrant de l'arxiu municipal, tan si hi havia inventaris com si aquests no s'haguessin fet mai, era patrimoni de la cultura de tots els lloretencs i la seva pèrdua és un atemptat contra l'interès de la comunitat.

Però l'arxiu municipal ja havia sofert altres pèrdues, car es permeté la sortida de molta documentació per a que un senyor de Barcelona la pogués estudiar i, al cap d'uns 45 anys, encara no s'ha retornat; és molt possible que ni aquell senyor ni els seus nets hagin fet l'estudi ni l'arribin a fer mai, perquè l'Ajuntament de Lloret no ha recobrat els llibres i documents, ni se li ha donat compte dels resultats de la "investigació". Sortosament, el nostre regidor de Cultura ja fa temps que pren precaucions i, fins i tot, intenta reorganitzar i catalogar l'arxiu municipal per a que sigui quelcom més que un magatzem de papers i pergamins. Si el senyor Domènech assoleix el retorn del que sortí indegudament de la Casa Gran, ara ja no podrà comptar, en la indispensable secció arxivística d'entitats extingides, amb la documentació del Casino Industrial.

Què podran dir els futurs historiadors de Lloret sobre el Casino Industrial ? Només sabran el que es conservi en notícies de periòdics i revistes, si el paper de la premsa resisteix el pas del temps, però mai sabran la vida interna que transllueixen els llibres d'actes, de comptes, d'associats, comunicacions, etc. I dels altres documents que rondaven entorn d'aquella documentació "bàsica", què en direm ?

*Que Déu ens il.lumine.
UN "ARXIVER"*

Però, sorprenentment, i malgrat aquesta polèmica, cal assenyalar que l'any 1992, quan varem començar la organització de l'arxiu municipal, vam localitzar determinada documentació que pertanyia al fons del Casino Industrial (llibres d'actes, de comptes, de socis...). Cal pensar, doncs, que no es va destruir la totalitat del fons del Casino Industrial. Avui, afortunadament, podem consultar una part de la documentació d'aquest fons i podem informar-nos sobre la història i l'evolució d'aquesta emblemàtica entitat lloretenca.

Per aquesta època, a partir de la tasca realitzada pel sr. Joan Domènech (que llavors era regidor de cultura), es va poder aconseguir una bona difusió del patrimoni documental del municipi a través de l'organització d'exposicions, mostres i conferències. Sens dubte, es posaven les bases que havien de permetre l'inici de la futura organització de l'arxiu municipal.

Un clar exemple de les diferents activitats impulsades i realitzades pel sr. Joan Domènech el trobem a la festa de Sant Romà de l'any 1977. Llavors, va aprofitar aquesta festivitat per organitzar, d'una banda, una exposició on es mostraven diferents documents històrics del municipi, i de l'altra, una conferència titulada "Col·leccions documentals", a càrrec del reconegut arxiver, historiador i jurista Josep Mª Pons i Guri. Aquestes dues iniciatives queden recollides a la revista local

"Lloret Gaceta" del mes de novembre de 1977. Però, malauradament, tal i com es reflecteix en un escrit de la mateixa revista amb data 8 de desembre de 1977, aquella exposició va patir un acte vandàlic que va comportar la desaparició d'alguns dels documents que s'hi exposaven. En conseqüència, el sr. Joan Domènech va publicar el següent article, titulat "Carta a un desconocido".

El pasado jueves día 24 se noto la desaparición de unos seis papeles de la exposición de documentos pertenecientes al archivo municipal instalada en la sala de sesiones del Ayuntamiento. Tal desaparición, no casual por supuesto, viene a poner en evidencia, una vez más, lo subdesarrollados que estamos mentalmente. Claro, que, aunque la Sociedad progrese, siempre habrá individuos enfermizos que romperán la nariz de la Pieta de Miguel Ángel o rajaren una tela de un museo, solo por el placer de fastidiar a los demás. Es posible que el autor de la desaparición de los documentos lloretenses sea de esa calaña y no pretenda mas que molestar o desmoralizar. Digo eso porque si fuera un verdadero coleccionista no hubiera arrancado los papeles bruscamente como se nota, o hubiera seleccionado mejor. Poca idea del valor de los documentos tiene el ratero en cuestión puesto que los que se ha llevado, a decir verdad, no ocasionan ningún serio trastorno en el archivo municipal ni desde el punto de vista de valor antiguo ni desde el punto de vista historiográfico. Más bien diría yo que los documentos robados ponían, dentro

de la muestra expuesta, la nota anecdótica. Creo, por lo tanto, que el que ha hecho desaparecer los documentos ni es coleccionista—si lo es, es muy malo—ni es entendido en historia, ni ha sacado los documentos por ninguna razón concreta (porque no hay relación alguna entre ellos). Lo ha hecho para fastidiar y, muy posiblemente, para fastidiarme de ud. modo particular a m i , cuya afición y amor a las cosas entrañables de Lloret son de sobras conocidos. Entonces es aquí donde yo empezaría la carta a ese desconocido—o no tan desconocido puesto que en los bajos del Ayuntamiento hay guardia de puertas y se sabe bastante bien quiénes visitaron la exposición aquel día y puede haber sorpresas...

De la selección de papeles que Vd. ha hecho, "señor mío", se deduce que más bien pretende Vd., como he apuntado mas arriba, cansar a quienes nos esforzamos por hacer actividades, fastidiar a los que pretendemos que los lloretenses conozcan sus cosas y, hacer que, en definitiva, se rompa por desmoralización la continuidad de esas exposiciones que, desde que soy concejal de cultura, he ido programando sin parar. Pues bien, quisiera advertirle que ha perdido Vd. el tiempo (y esa advertencia podía hacerse extensiva a todos aquellos que, en otros Campos, pretenden sembrar cizaña para hundir mi esfuerzo o el de algún otro compañero).

(...)

Si se hubiera llevado Vd. todo el archivo puede estar seguro que hubiera empezado otra vez de cero a formar otro. El que concibe un ideal de lucha-pacífica por supuesto no sucumbe así como así. Y para mi , querido ratero de papeles. Lloret et esta por encima de todo.

(...)

Y si hemos de limitarnos a hablar del archivo—puesto que de documentos se trataba— muchos días de los que tengo la tarde libre me encontrara Vd. ordenando paquetes y pliegos de documentación, adaptando estanterías, almacenando cajas de objetos de interés histórico, etc, encerrado en unas habitaciones, sin trabajar de cara a la galería, en una labor que posiblemente muchos desconocerán y nadie me agradecerá, pero que juzgo positiva. Tras esas muestras, mi querido amigo, verá Vd. que de voluntad y espíritu de lucha por un Lloret mejor -tengo de sobras. Y capacidad de resistencia y de encaje, otro tanto. Que soy de los que puedo dar fe de haberse encontrado solo en los Plenos del Ayuntamiento defendiendo determinados puntos, sin ni siquiera el calor del público—que no asistía—y cuando los señores de los partidos, ahora tan preocupados para la redención de todo lo redimible, no decían esa boca es mía, ni daban la cara por ningún lado. Por todo lo cual, insisto, estoy inmunizado, a esas alturas, contra campañas de menor calibre. Si Vd. ha querido molestarme con el robo de unos pocos documentos, esté, amigo, tranquilo que no lo ha conseguido.

(...)

Por lo demás, yo le aconsejaría, amigo mío, que cogiera los papeles, los metiera en un sobre anónimo y los devolviera a su lugar de origen. Del contrario, nunca podrá dejar de pensar que lleva Vd. dentro un enemigo de la civilización y que, por tanto, cuando alguien le llame ciudadano, con esta palabra le está haciendo autentica caridad.

Malgrat els entrebancs, el sr. Joan Domènech va perseverar en el seu objectiu. Calia dignificar i posar en valor tota la documentació que conformava l'arxiu municipal; i sens dubte, els seus estudis i publicacions sobre la història de Lloret de Mar van afavorir que els lloretencs prenguessin consciència sobre el valor del patrimoni documental de Lloret de Mar.

L'any 1979 es van celebrar les primeres eleccions democràtiques municipals després de la dictadura franquista. Llavors, el sr. Joan Domènech fou elegit alcalde i durant aquesta primera legislatura hagué de compaginar l'impuls que havia de fer possible la instauració de formes i actituds democràtiques a l'Ajuntament de Lloret, amb la seva voluntària dedicació a la defensa de tot allò que pogués conformar el patrimoni històric de Lloret.

Afortunadament, a mitjans dels anys vuitanta, les línies mestres que havien de permetre la consolidació i organització de l'arxiu municipal ja estaven traçades. Fou llavors quan, l'any 1986, es va acordar la construcció d'un edifici municipal on s'hi havia d'instal·lar el registre de la propietat, un dipòsit d'arxiu i un magatzem pel futur museu municipal. D'acord amb el projecte constructiu, el nou edifici havia de tenir un forjat especial que fos capaç de suportar el pes de la documentació dipositada a l'arxiu i el pes dels propis armaris compactes. A partir de l'any 1988, l'empresa Mecalux va instal·lar els primers armaris compactes en el dipòsit d'arxiu, que proporcionaren 1.000 metres lineals de prestatgeries metàl·liques.

Entre els anys 1988 i 1989, l'arxiver comarcal de Santa Coloma de Farners, sr. Isidre Pradas, va assessorar a l'Ajuntament sobre com calia iniciar el procés d'organització de la documentació municipal. Durant un o dos cops per setmana, el sr. Pradas es personava a l'arxiu per tal de donar pautes i orientacions a l'administrativa que se n'havia de fer càrrec del control documental, la sra. Rosa Marquès. Fou durant aquesta època quan es començà una primera organització de la documentació històrica i quan s'identificaren algunes de les sèries principals (lleves, actes, correspondència...). Però, malauradament, les desavinences entre el sr. Prades i el secretari accidental de l'Ajuntament, va comportar la renúncia del sr. Prades, que es va negar a continuar la tasca d'assessorament i suport a l'arxiu municipal de Lloret de Mar. En aquestes condicions, l'administrativa, sra. Rosa Marquès, que ja no comptava amb cap recolzament professional, va demanar el canvi a una altra dependència municipal i, per tant, l'arxiu municipal tornava a quedar sense cap mena d'atenció.

Segons consta a diferents actes de la comissió de govern municipal dels anys 1989, 1990 i 1991²⁷, l'Ajuntament va contractar personal administratiu per tal que realitzés les tasques mínimes de manteniment de l'arxiu municipal (fent al·lusió a una memòria i a un programa per a la "ordenació de documents a l'arxiu municipal"). Però, molt probablement, aquestes contractacions no degueren destinar-se a la ordenació de la documentació històrica de l'arxiu municipal, sinó que es va procurar organitzar, amb criteris poc vàlids, la documentació administrativa d'alguna àrea específica..

A partir d'aquesta manca d'atenció cap a l'arxiu municipal, al nou dipòsit s'hi va començar a acumular una gran quantitat de capses plenes d'expedients. Durant aquella època, les oficines de l'Ajuntament demanaven a la brigada municipal que traslladés la documentació administrativa que no necessitaven en els seus despatxos; i així, sense cap mena de registre i de control, la brigada anava portant grans caixes de fusta plenes de documentació que provenien de les diferents àrees administratives, i les deixava a l'entrada del nou dipòsit de l'arxiu. Evidentment, en qüestió de pocs mesos es va impossibilitar l'accés al dipòsit perquè les caixes impedièren el pas. I, com a conseqüència, el personal de les oficines també va començar a patir els efectes d'aquesta desorganització, perquè no podien localitzar els expedients que feia poques setmanes havien enviat a l'arxiu municipal.

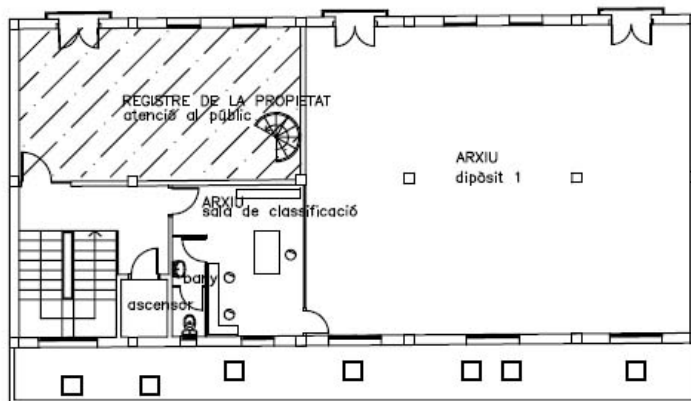
L'inici del servei d'arxiu municipal.

A principis de l'any 1992, i en aquestes lamentables condicions, l'Ajuntament (Comissió de Govern del 18 de febrer de 1992) decideix contractar amb urgència a un arxiver per tal de posar ordre a la caòtica situació que s'havia generat. Així, a partir del 24 de febrer de 1992 es va iniciar la tasca de reorganització de l'arxiu municipal.

Des de bon començament, aquest nou servei municipal es va proposar diferents objectius:

- Aconseguir que la documentació que es trobava dipositada a l'arxiu municipal estigués ben organitzada, ben custodiada i ben conservada.
- Assegurar la salvaguarda i la recuperació de tots els fons privats que, per la seva antiguitat o per les característiques del seu suport, poguessin formar part del patrimoni documental del municipi.
- Consolidar el servei d'arxiu municipal com un òrgan administratiu que donava recolzament i suport a les tasques diàries realitzades pels representants polítics, pels tècnics i pel personal administratiu de l'Ajuntament.
- Donar a conèixer l'existència d'aquest patrimoni documental a través de cursos de divulgació històrica, de pràctiques amb alumnes dels instituts, de col·laboració en diferents publicacions de caràcter històric, d'actes públics de presentació, de participació en l'elaboració dels programes de la Festa Major...

C/ JOSEP LLUHI

PLANTA PRIMERA

Les primeres tasques van estar orientades a la consecució d'una organització documental bàsica i a l'elaboració d'un primer inventari; perquè, abans que res, calia situar-se davant la gran quantitat de documentació acumulada. Però, posteriorment, calia afrontar el gran repte dels ingressos documentals. D'una banda, havíem de poder assumir les transferències de documentació administrativa que volien portar-nos des de les diferents oficines municipals; i de l'altra, era necessari iniciar una campanya que ens permetés donar a conèixer el nostre servei a bona part dels lloretencs per tal que, si fos el cas, es decidissin a confiar la seva documentació patrimonial al servei d'arxiu municipal. De forma gradual, es va aconseguir que els treballadors municipals confiessin en la tasca de control i organització que s'estava realitzant des de l'arxiu i, tanmateix, també es van iniciar les primeres donacions i cessions documentals per part dels propis ciutadans de Lloret.

Llavors, quan es van iniciar van iniciar les primeres tasques d'organització i control de la documentació es comptava amb un dipòsit d'uns 120 m², on hi havia instal·lades unes prestatgeries de tipus compactus. També hi havia un petit espai que s'utilitzava com a sala de classificació, sala administrativa i sala de consulta. Es disposava d'un mobiliari força escàs: una estufa, dues cadires i una fusta llarga amb dos cavallets i, per tant, les primeres propostes van estar encaminades a aconseguir unes condicions de treball més acceptables: dues taules de treball i una mampara que permetés separar l'espai del dipòsit de la sala de treball (això ens permetia guanyar un cert confort – especialment a l'hivern-).

El 13 de novembre de 1997, s'aconseguí un pas important per a la consolidació del servei d'arxiu municipal. Llavors, el ple de l'Ajuntament va aprovar el reglament del Servei d'Arxiu Municipal, que permetia clarificar les competències i les funcions que es podien exercir des de l'arxiu. A partir d'aquesta normativa, s'atribueixen al Servei d'Arxiu Municipal les competències següents: organitzar i difondre el patrimoni documental del municipi, garantir el dret a la informació, facilitar la investigació i vetllar

per la salvaguarda del patrimoni documental del municipi. Les funcions del servei d'arxiu, per tant, engloben la gestió administrativa i el de l'actuació cultural.

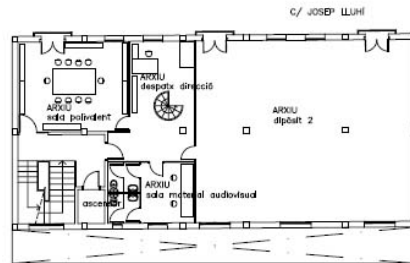
A poc a poc, i com a conseqüència dels constants ingressos documentals, el dipòsit de l'arxiu va començar a quedar col·lapsat. Llavors, aprofitant que les oficines del registre de la propietat es traslladaven a un altre immoble, es va fer la proposta a l'alcalde, sr. Josep Sala, per tal que l'arxiu pogués ocupar tot aquell espai. Les reformes que s'havien de fer no eren massa importants i calia aprofitar que l'edifici s'havia construït amb un reforç important que permetia suportar el pes de la documentació. El sr. Sala acceptà la proposta i

s'iniciaren, d'una banda, les petites reformes que havien de permetre l'ampliació de l'espai dedicat a l'arxiu, i de l'altra, el concurs per a l'adquisició de nous armaris compactes per a la documentació que s'havien d'instal·lar al nou dipòsit de la planta superior. Així, el 27 de novembre de 1998 es va fer un acte públic on s'inauguraven les noves instal·lacions del Servei d'Arxiu Municipal. A partir d'aquesta ampliació, el Servei d'Arxiu ja disposava de dos dipòsits (amb capacitat per a 2.000 metres lineals de documentació), sala de classificació, sala de consulta, moll de descàrrega, espai administratiu i sala polivalent. S'havia fet, doncs, un altre gran pas endavant.

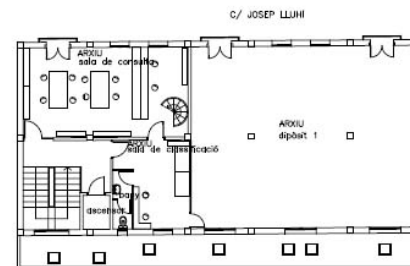
Però els ingressos continuaren augmentant. D'una banda, les transferències documentals de les oficines creixia espectacularment; i de l'altra, les cessions i donacions de particulars, empreses i associacions enriquien el patrimoni històric del municipi. Tot plegat va comportar que, malgrat l'ampliació realitzada l'any 1998, el nou dipòsit arribés a la seva saturació cap a l'any 2003. Això, va comportar que l'1 de març de 2004 es presentés un informe exhaustiu adreçat al regidor responsable de l'arxiu, sr. Ignasi Riera, on s'explicaven les causes que havien portat en aquest augment de documentació:

Les causes que han provocat aquest augment espectacular de documentació són prou evidents. D'una banda, hi ha una major participació, intervenció i control de les administracions en les qüestions públiques, amb el consegüent augment de les seves funcions i de la seva complexitat organitzativa; i, a més a més, els avenços tècnics en la producció i gestió documental (reprografia, informàtica...) també ha comportat un increment desmesurat del nombre de duplicats, còpies i esborranys que, massa sovint, s'acaben incorporant en els milers d'expedients administratius generats per les institucions. D'altra banda, pel cas específic de Lloret de Mar, cal tenir present que l'activitat turística comporta un seguit de peculiaritats que afecten als diferents àmbits socials i econòmics del municipi: major nombre d'obertures,

ARXIU 1997
S=409.75 m2

PLANTA SEGONA

PLANTA PRIMERA

tancament i traspessos d'activitats comercials, més sol·licituds per a construccions i reformes d'edificis, més infraccions d'activitats i de les normes urbanístiques, major nombre de denúncies i actuacions policials... Òbviament, qualsevol d'aquestes actuacions administratives requereix d'una tramitació documental on es pugui justificar la resolució acordada a partir d'uns criteris tècnics, jurídics, legals o polítics.

És evident que la recollida de tota aquesta documentació exigeix cada vegada més una major participació de l'arxiver, no ja en la fase terminal d'utilitat administrativa del document, sinó des dels primers moments de la seva gestió. Així, ha de prevenir les caòtiques transferències de paperassa des de les diverses oficines a l'arxiu, participar en la coordinació dels diferents serveis productors i, finalment, eliminar tot un conjunt de documents abans que es produeixin.

I també s'indicaven les possible solucions.

Totes aquestes circumstàncies comporten una situació especialment greu pel servei d'arxiu municipal que, inevitablement, pot quedar col·lapsat en un termini màxim de 18 mesos. Lògicament, cal pensar que el col·lapse de l'arxiu municipal també comportaria, en poc temps, el col·lapse de les oficines administratives, atès que no podrien transferir periòdicament la seva documentació al servei d'arxiu i, per tant, les capses arxivadores i els expedients s'acumularien en els prestatges i taules de les oficines amb el consegüent perjudici per a la localització i conservació de la documentació administrativa.

Donades aquestes circumstàncies, caldria ser previsors i començar a analitzar les possibles solucions:

1-. Ampliar l'espai d'arxiu a la planta baixa, dins l'actual edifici.

Actualment, el servei d'arxiu ocupa la primera i la segona planta de l'immoble de propietat municipal situat al C. Josep Lluhí, 24, que fou construït a l'any 1986. La planta baixa d'aquest mateix edifici està ocupada pel servei de recaptació executiva que gestiona el Consell Comarcal de la Selva.

Una possible solució podria ser l'ampliació dels dipòsits de l'arxiu a la planta baixa d'aquest immoble; però, evidentment, en aquesta ampliació hi ha un seguit d'avantatges i d'inconvenients:

Inconvenients:

- El Consell Comarcal de la Selva, mitjançant conveni amb l'Ajuntament, presta el servei de recaptació executiva a la planta baixa d'aquest edifici i, per tant, si s'acordés prendre aquesta decisió, caldria buscar un lloc alternatiu per a l'oficina de Recaptació Executiva.*
- Un cop adaptat l'espai de la planta baixa amb armaris compactes (entre 1.000 i 1.200 metres lineals de prestatgeries), es preveu que la capacitat del nou dipòsit podria esgotar-se en un termini d'entre 10 i 15 anys.*

Avantatges:

- *En el moment de projectar i construir l'edifici ja es va preveure la seva utilització com a dipòsit d'arxiu. Així, segons l'informe realitzat pels serveis tècnics municipals, es van reforçar les plantes per tal que permetessin una càrrega de 909 kg. x metre quadrat. Aquest aspecte és de gran importància en la construcció d'edificis destinats a arxius; atès que el pes de la documentació podria afectar l'estructura de qualsevol edifici que no estigués preparat de forma adequada.*
- *En el cas que es decidís aquesta opció, no caldria realitzar el trasllat de la documentació que es conserva en els dipòsits de les plantes superiors. Tot i que tècnicament no hi ha cap problema a l'hora de realitzar un trasllat d'arxiu, sí que presenta determinades dificultats que, si no es fan amb cura i amb un estricte control, pot comportar greus dificultats per a la conservació i localització de la documentació.*

2.- Construcció d'un nou immoble municipal amb un espai específic pel servei d'arxiu.

L'actual edifici de l'Ajuntament, inaugurat l'any 1878, fou projectat pels arquitectes Martí Sureda i Fèlix de Azua. En el disseny i la distribució d'aquest immoble, els autors del projecte van tenir present les competències administratives que tenien els municipis (moltes menys que les que tenen actualment), i les necessitats socials, polítiques i administratives que, llavors, requeria la vila de Lloret de Mar (amb una població d'uns 4000 habitants).

Actualment, i després de 125 anys, l'edifici ha quedat insuficient perquè el nombre de competències que tenen els ajuntaments és molt superior i perquè la població de Lloret de Mar s'ha multiplicat per 7, i ja supera als 28.000 habitants.

Evidentment, això ha comportat que, en els darrers anys, nombroses dependències i serveis municipals hagin hagut de descentralitzar-se i ubicar-se en immobles més o menys separats de l'edifici central: policia, cultura, ensenyament, executiva, aigües, turisme, arxiu... i ara, més recentment, urbanisme i activitats.

Però, ara, des de l'equip de govern es comenta la possibilitat d'iniciar els tràmits per fer un projecte de construcció d'un nou edifici municipal, que se situaria a la zona de Can Xardó, i on es concentrarien bona part de les dependències i serveis. Dins d'aquest nou immoble, hi hauria la possibilitat que es reservés un espai per ubicar-hi les dependències del servei d'arxiu municipal. Com a la proposta anterior, hi ha tot un seguit d'avantatges i d'inconvenients; però, en aquest cas, són més difícils de preveure-les atès que estarien en funció de les condicions i les característiques del projecte. I, per aquest motiu, indico les condicions tècniques adequades que hauria un edifici destinat a arxiu municipal. (...)

Els responsables polítics van decidir, llavors, que l'opció més viable era la de traslladar el servei de recaptació a un altre local perquè, així, amb poques reformes, s'aconseguia la necessària ampliació de l'arxiu municipal. S'iniciaren, doncs, les gestions per aconseguir un nou espai per a les oficines de recaptació (actualment

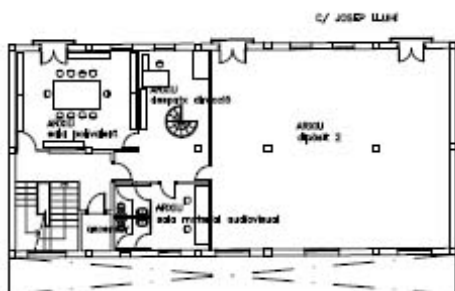

ubicades a la zona del Rieral) i es començà a redactar el projecte de reforma de la planta baixa.

Però, paral·lelament, es donà una altra circumstància ben interessant pel funcionament del Servei d'Arxiu Municipal. A mitjans del 2004 s'havien traslladat les oficines d'urbanisme, obres i medi ambient a un nou local ubicat a l'avinguda de les Alegries. En aquest ampli espai havien destinat els baixos (més de 160 m²) per a la conservació de la documentació generada per aquests serveis administratius. Alguns mesos més tard, l'antic edifici de la Casa de la Cultura (on hi havia ubicada la biblioteca municipal) fou enderrocat i, provisionalment, es va traslladar la biblioteca municipal en els mateixos baixos a on hi havia la documentació dels serveis d'obres i urbanisme. Com a conseqüència, la documentació del servei d'urbanisme, obres i medi ambient va patir un desordre important que va ocasionar grans molèsties als responsables polítics i al personal tècnic i administratiu d'aquestes oficines. Fou llavors quan el regidor responsable de l'àrea d'activitats i medi ambient, va demanar a l'arxiu municipal que se l'ajudés en la reorganització de tota la documentació que hi havia als baixos d'aquestes dependències. En aquestes circumstàncies, des de l'arxiu es va proposar un projecte més ambiciós; es tractava d'aconseguir que l'arxiu assumís el control i la direcció d'aquella documentació i de tot aquell espai, i així s'aconseguiria un veritable arxiu administratiu (amb el personal i les infraestructures necessàries per tal que tot funcionés correctament). El projecte fou acceptat i ben aviat, quan la biblioteca es va instal·lar al nou local del Centre Comercial Carabel·la, s'iniciaren les petites obres necessàries per delimitar el nou espai de dipòsit (que es va proveir amb prestatgeries metàl·liques) i un espai per a les oficines.

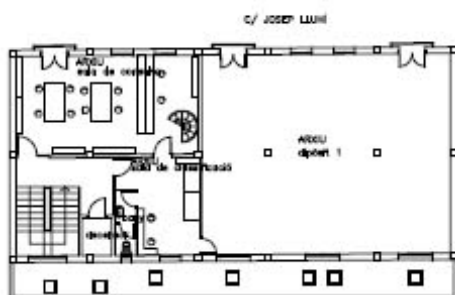

ARXIU 2005
S=762.75 m²

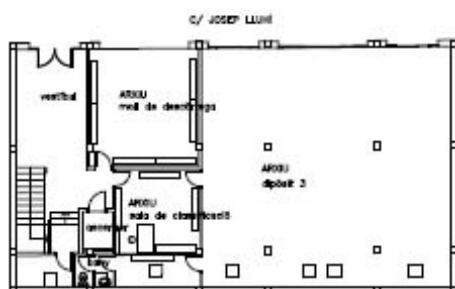

PLANTA SEGONA

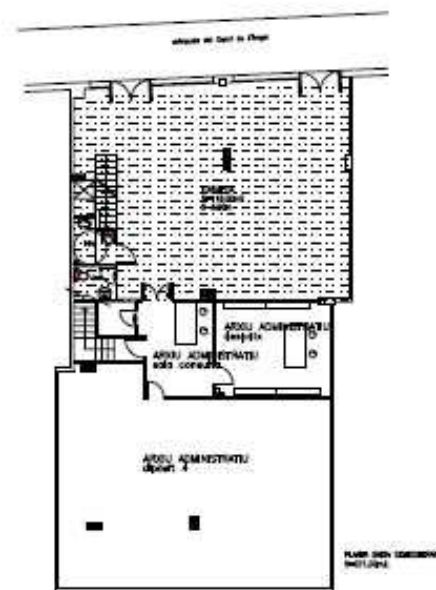
ARXIU 2005
S=762.75 m²

PLANTA PRIMERA

PLANTA BASSA

ARXIU ADMINISTRATIU   ARXIU   LLEUGERIA

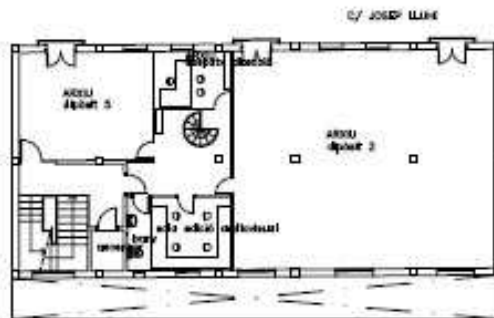
Un cop consolidades aquestes ampliacions, s'ha continuat treballant per a la millora de les instal·lacions i de la organització dels documents; i és per això que a finals del 2008 i principis del 2009 ens plantejàrem la reorganització de la segona planta de l'edifici de l'arxiu. En aquesta ocasió vam decidir l'habilitació d'un dipòsit especial per a l'adequada conservació dels documents audiovisuals (que requereixen unes condicions climàtiques força rigoroses); i també vam aprofitar per crear un espai de treball on es pogués descriure i tractar la documentació audiovisual de la millor manera possible.

Fins llavors, en totes aquestes ampliacions i millores, sempre s'havia prioritzat l'adequació dels dipòsits documentals i, en canvi, no s'havia actuat en la racionalització dels espais de l'edifici que acullen els diferents serveis de l'Arxiu. És per això que l'any 2010 es va aprofitar la subvenció atorgada pel departament de Treball de la Generalitat de Catalunya – a través del projecte Impuls – per a realitzar les següents reformes:

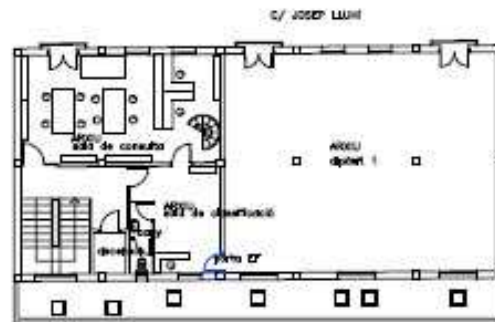

- Adequar els dipòsits documentals a la normativa de seguretat contra incendi.
- Millorar la disposició i l'entorn del moll de descàrrega.
- Ampliar i reformar la sala polivalent.
- Reformar la sala de classificació.
- Adaptar un lavabo per persones disminuïdes.
- Reformar el paviment de la sala de consulta.
- Pintar les dependències dels diferents serveis de l'Arxiu i l'escala de l'edifici.

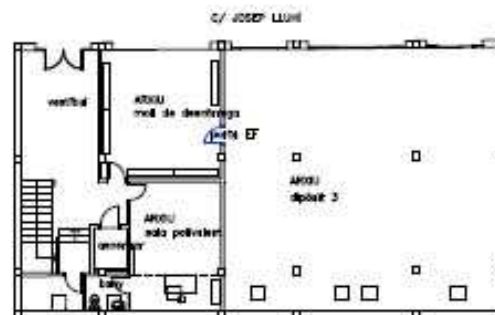
ARXIU 2011
S=762.75 m2

PLANTA SEGONA

PLANTA PRIMERA

PLANTA BASSA

Per tant, actualment es disposa d'unes instal·lacions excel·lents per al tractament, la conservació, el servei i la difusió del nostre patrimoni documental.

Però, a banda de les millores en les instal·lacions del SAMLM, també s'ha treballat en diferents àmbits que afecten a la organització de la documentació administrativa. Així, just en el moment en que s'estaven realitzant els treballs preliminars que havien de permetre crear l'arxiu administratiu, també es va parlar amb el regidor de l'arxiu municipal, sr. Ignasi Riera, per tal d'aconseguir un altre repte important: iniciar un projecte global per a la implantació d'un sistema de gestió de documents. Per tal d'engegar aquest ambiciós projecte es requeria, abans de tot, la constitució d'una àmplia comissió que hauria de dirigir tot aquest procés. Era, sens dubte, un altre repte important.

Actualment, a través de la comissió per a la implantació d'un sistema de gestió de documents, s'està treballant en la identificació i codificació de les sèries documentals, s'estan analitzant els fluxes, s'estan elaborant fitxes identificatives, s'estan implementant processos informàtics... però també s'està impulsant tot allò que té a veure amb l'ús dels documents informàtics per a l'administració electrònica; i ben aviat, doncs, es començaran a veure els resultats de tota la feina realitzada.

Enguany, conscients de que som en un món interconnectat a través d'internet, estem treballant per tal de posar a la xarxa la major quantitat possible d'inventaris i de documents que es conserven en aquest servei d'arxiu municipal. Sens dubte, és una bona ocasió per a aconseguir que la documentació custodiada als dipòsits de l'arxiu municipal trenquin les barreres del propi edifici. Així, els ciutadans podran accedir a bona part de la documentació de l'arxiu sense els condicionants que fixen els horaris i la distància. Actualment, una bona part de l'hemeroteca, dels padrons històrics i de les actes municipals ja es poden consultar a través d'internet. Així, es procura que la documentació d'accés públic –d'acord amb allò establert a la legislació vigent- pugui ser consultada a través de la xarxa, la qual cosa ens permetrà una major difusió de la informació i, alhora, una major preservació de la documentació original.

La societat, doncs, ens pressiona per tal que els arxius (i l'administració, en general) s'adapti als nous sistemes de comunicació (presència a internet, a les xarxes socials...) i, sens dubte, nosaltres tenim la obligació d'adaptar-nos i de reorientar els nostres serveis i les nostres activitats als nous temps i a les noves necessitats. Sens dubte, les tecnologies de la informació ens ofereixen grans oportunitats i cal que, amb la prudència necessària, les puguem utilitzar i les sapiguem aprofitar.

Joaquim Daban Massana
Arxiver Municipal

---

¹ FONT I RIUS, Josep Mª *Orígenes del règimen municipal de Catalunya*, Madrid, 1946.

PONS I GURI, Josep M^a . "Compendi sobre els drets dels castells termenats (segles XIII-XV)". A *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona: Fundació Noguera, 1989, pp. 341 - 351.

SERRANO DAURA,, Josep *Senyoriu i municipi a la Catalunya nova (segles XII – XIX)*, Barcelona, 2000, pp 847 - 852

² SERRANO DAURA,, Josep *Senyoriu...* p 856

³ ZUCCHITELLO, Mario. "Jurisdiccions compartides: els exemples de Tossa i Lloret de Mar". A Quaderns de la Selva. Volum 13. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2001, pp. 109 - 140

⁴ SAMLM - Fons Universitat de Lloret – *Sentència arbitral. Guillem de Lloret, cavaller i Pere Guillem, clergue i procurador de la Pabordia del mes de novembre, com a àrbitres arbitradors, dicten sentència en les discòrdies entre els habitants de la parròquia de Sant Romà de Lloret i els habitants de la vila i port sobre l'aprofitament de recursos forestals*. Lloret, 1346 març 7. S.T. 91.70. Vegeu, també PONS i ESPÓ, Margot *El fons municipal en pergami de l'antiga universitat de Lloret de Mar*. Santa Coloma de Farners, Ajuntament de Lloret de Mar, 2002.

⁵ SAMLM - Fons Universitat de Lloret. *Lo Nou Redreç* "Originale constitutionum nuper ... per honora[bili] concilium universitatis de Loreto super quandam reformationem sive novum redres regiminis hujus republicae" 1593 –ST 86.31.18 En un dels capítols d'aquesta constitució, redactada pel rector Jaume Felip i Gibert, s'especifica "la extractio dels honorables jurats y oficials principals, y la nominació de promens y syndichs se fassa en la Iglesia com ses acostumat sempre lo die de la Purificació de Ntra. Sra. ques dita la Candelera a 2 de febrer, ab intervenció y presencia de tot lo poble, y no altre dia"

⁶ SAMLM - Fons Universitat de Lloret. Assemblea de la Universitat. Lloret, 1540 juliol 25. S.T. 91.56. Vegeu, també PONS i ESPÓ, Margot *El fons municipal en pergami...* p. 153 - 154

⁷ SAMLM - Fons Universitat de Lloret. Es poden consultar diferents documents: Censal mort. Lloret, 1583, juliol, 10. S.T. 91.165; Censal mort. Lloret, 1583, agost, 19. S.T. 91.173; Censal mort. Lloret, 1586, juny, 16. S.T. 91.59; Censal mort. Lloret, 1598, març, 25. S.T. 91.62; Àpoca. Lloret, 1601, juny, 22. S.T. 91.22. També vegeu PONS i ESPÓ, Margot *El fons municipal en pergami...* p. 189 – 208.

⁸ SAMLM - Fons Universitat de Lloret. *Lo Nou Redreç* "Originale constitutionum nuper ... per honora[bili] concilium universitatis de Loreto super quandam reformationem sive novum redres regiminis hujus republicae" 1593 –ST 86.31.18. L'original d'aquest document, tal i com s'especifica a PONS i GURI, Josep M^a El llibre de Santa Cristina de Lloret. Barcelona, Obreria de Santa Cristina, 1977, p. 32. s'havia extraviat "en les disbauxes de l'estiu de 1936"; però, afortunadament, es va poder recuperar el mes de maig de l'any 2007.

⁹ SAMLM – Memòria escrita pel rector Jaume Felip i Gibert sobre els danys ocorreguts pel temporal de 1607-1608. ST 83.31.18. Igual que pel cas de *Lo Nou Redreç*, l'original d'aquest document també s'havia extraviat a causa de les disbauxes ocorregudes a l'inici de la guerra civil de l'any 1936; però, juntament amb l'anterior document, també s'ha recuperat aquesta memòria. Com a curiositat, cal dir que sobre aquest text es conserven diferents transcripcions, i la més antiga es pot consultar a SAMLM. Fons Conill - donació família Fàbregas i Davi - S.T. 37.132.13. Es tracta d'una transcripció feta per Francesc Conill a l'any 1836.

¹⁰ L'any 1999 es va poder recuperar l'antic fons de la Universitat de Lloret que, des de finals de la dècada dels anys trenta del segle XX, el custodiava la família Coll al seu domicili particular de Barcelona. Aquest fons, de gran interès per entendre la història medieval de Lloret, conté documentació en suport pergami que abraça un període cronològic prou ampli: del 1346 al 1640. Per a més informació consulteu DABAN i MASSANA, Joaquim "El fons de la universitat de Lloret i els documents entregats pel Sr. Josep M. Coll i Robert", A *Sesmond*. N° 2, Lloret de Mar, SAMLM, pp. 6 – 9. També cal tenir present l'article publicat el 13 d'octubre de 1977 a la revista "Lloret Gaceta" on un escrit anònim indicava: "Però l'arxiu municipal ja havia sofert altres pèrdues, car es permeté la sortida de molta documentació per a que un senyor de Barcelona la pogués estudiar i, al cap d'uns 45 anys, encara no s'ha retornat; és molt possible que ni aquell senyor ni els seus nets hagin fet l'estudi ni l'arribin a fer mai, perquè l'Ajuntament de Lloret no ha recobrat els llibres i documents, ni se li ha donat compte dels resultats de la "investigació".

¹¹ SAMLM - Fons Universitat de Lloret – Amortització de domini directe. Lloret, 1610 maig 2. S.T. 91.64. Vegeu, també PONS i ESPÓ, Margot *El fons municipal en pergami...* p. 220 - 224

¹² SAMLM - Fons Universitat de Lloret – *Censal mort. Joan Fradera i Pere Curús, juntament amb Bernat Pujol, jurats, síndics i procuradors de la universitat dels homes de Lloret, per tal d'obtenir diners per la fortificació de la vila i adquirir munició per la seva defensa, venen a Eloi Campdarà i Jacint Vernet, obrers i administradors de l'Obra de l'Hospital de Pobres de dita vila, un censal mort de 40 sous de pensió anual per un preu de 40 lliures barceloneses*. Lloret, 1640 novembre 30. S.T. 91.69. Vegeu, també PONS i ESPÓ, Margot *El fons municipal en pergami...* p. 241 - 247

¹³ SAMLM - Fons Universitat de Lloret - Llibre del regiment y determinacions del Concell de la Universitat de la Vila de Lloret (1708 – 1807) S.T. 45.1

¹⁴ SAMLM – Fons de la Universitat - *Requeriment del Gremi de Pescadors al Ministre de Marina del Districte Marítim de Mataró* ST. 37.2.21. Vegeu també: *Defensa de l'advocat Pere Serra a favor dels pescadors lloretencs*. ST. 37.3.2; i *Plet entre els pescadors de Lloret i capítol de canonges de la Seu de Girona / Revolta dels Joseps*. ST. 37.109.1. Pel que fa a publicacions, podeu consultar MAS i MARQUÈS, Francesca *La revolta dels joseps*. Club Marina Casinet. Lloret de Mar 1988, pàg 58.

---

¹⁵ SAMLM - Fons Universitat de Lloret – *Revolta dels Joseps : Descripció dels passatges 1 a 14*. ST. 37.2.22

¹⁶ Tot i que en el llibre d'actes de la universitat de Lloret es constata que han estat arrencades unes fulles d'acords municipals entre el 4 de febrer de 1787 i el 26 de gener de 1803, no es pot establir una vinculació amb els fets esmentats; perquè, en tot cas, només haurien de faltar les actes del 1787 i 1788. SAMLM - Fons Universitat de Lloret - Llibre del regiment y determinacions del Concell de la Universitat de la Vila de Lloret (1708 – 1807) S.T. 45.1

¹⁷ Les normes legals que van regular aquests sistema foren les *Instrucciones* de 1813 i 1823, si bé el seu desplegament efectiu quedà limitat per les reaccions absolutistes de 1814 i 1823. Vegeu ORDUÑA REBOLLO, Enrique *Municipios y provincias. Historia de la organización territorial española*, Ed. FEMP-INAP-CEPC, Madrid, 2003, 789 pp

¹⁸ SAMLM – Fons de la Universitat - *Comptabilitat pagament assistència jurídica causa plet mantingut entre Comú de Lloret i el Capítol de la Seu Catedral de Girona*. ST. 37.3.3. Vegeu també, MAS i MARQUÈS, Francesca *La revolta dels joseps* . Club Marina Casinet. Lloret de Mar 1988, pàg 68.

¹⁹ Vegeu ORDUÑA REBOLLO, Enrique *Municipios y provincias. Historia de la organización territorial española*, Ed. FEMP-INAP-CEPC, Madrid, 2003, 789 pp

²⁰ SAMLM – Fons de la Universitat – *Sol·licitud per tal d'aconseguir la continuïtat en el càrrec del regidor degà i 2on*. ST. 37.21.6

²¹ ORDUÑA REBOLLO, Enrique *Historia del municipalismo español*, Ed. Iustel, Madrid, 2005, 278 pp

²² Malauradament, no s'ha conservat l'exemplar que devia tenir l'Ajuntament de Lloret de Mar, però sí que se'n conserva un exemplar original a l'Arxiu de la Diputació de Girona. En el nostre arxiu disposem d'una fotocòpia d'aquest exemplar: ST 30.2.22

²³ Registre civil de matrimonis: 1874-1875. S.T. 44.6.5

²⁴ Sens dubte, fa referència al document "*Respostas fetas per lo comú y particulars de la vila y terme de Lloret, a ells fetas per lo Molt Il·le. Señor Intendent*" del 1716. SAMLM – Fons Universitat de Lloret de Mar. ST 45.245.1

²⁵ "Diario de la revolución roja y de la guerra en Lloret de Mar", atribuït al sr. Esteve Fàbregas i Barr

²⁶ Afortunadament, avui es conserva una còpia manuscrita realitzada per Emili Martínez Passapera, que ens va arribar a través del fons patrimonial de la família Martínez – Planas. SAMLM – Fons Martínez – Planas. ST. 66.159.2

²⁷ SAMLM: Fons de l'Ajuntament de Lloret de Mar. Actes de la comissió de govern: 6 de setembre de 1989, 27 d'abril de 1990 i 14 de febrer de 1991.